

1917

8

1955

„ИСТИ“ ВӘ „ССЮГ“ МУҤАРИБӨ ТӨРӨФДАРЫ:—Мән гочалмаздым,
 Совет һөкүмәтинин 38 иллик сулһ сиясәти мәним белими бүкдү.

М. Ф. Ахундов ханым
 Азәрбајҗан Республикасы
 Мәдәният һәм Тәрбиә

КИРПИ

—Йолдаш сәдр, бәс бу актлары нәйләйм?

— Ант багла, вер архиво

БӘДӘМӘЛ БӘДӘЛ

Шабүзә районна ахшам чабыб, күч-бала ила мейхананын талдыг. Мудр Бәдәл Аллаһвердиев бием күчәгә улаш ширин диләл гарышлайыб отагарын бирини апарды. Бура аман дарыстал иди. Гонагар мейрбан олсунар-деңә чарнайылар бир-бирини бөбүрә сөйкәмишди. Гараныңда бир тәһәр әл һавасына еримиш табыб узанды...

Саһарин көзү ачылан кими биз дә көзүмүзү адыг, амма пешман оладү. Көзүмүзә элә шей-ләр көрүндү ки, онары көрмәсә идик даһа ахшам оларды. Отангын ташамандан салланан һөрүмчәк торлары, диварлардан төкүән су-вагалар палатарларымын үстүндә гөрнбә на-хышлар әмәлә кәтиришди. Итағамызга диггәт етирмәдә нә гәдәр чәдд эләдиксә билмәдик ки, дешәк агагары нә раһкәдәр адыр, таравар, йокса боз? Истадик мудрш Шикайәт эләк. Мей-махананын алтындан шуруб үстүнә чыкдыг, үстүндән шуруб алтындан чыкдыг, амма мудр Бәдәл Аллаһвердиев талмакыг.

Юнүб тәмизләмик үчүн һамама кетмәк го-рарына кәлдик. һамамын гапысына чатандә көрдүк Бәдәл Аллаһвердиев һамамын габа-гында отуруб тәсәбб кәчирини. Сорашудү: — Сиз до чимәйә мөһкәймә?

Чаваб вердик: — Хейр, чимәдирмәйә кәлишмә. Мен һәм меймахананын мүдирийәм, һәм дә һамамын. — Дәп ахшы, бәс кәсириниз кимдир? Биәз чек версин, кечәк чимәк. — Элә кәсир до мәнәм, чек ала чөкмәйин. Әлинизи салып чимбизә, кечин иярә. һамам пулулу Бәдәл Аллаһвердиевә верен-дән сонра о, деди:

— Ы, иди сиз кечин сонюну, мән дә кедим очагы яндарым, бир ярамчә сәләтә су гызар, мәним кими очагынын әлиндә о һәдәр кә? Кешини сөзү бизи һөвсәләдән чыкардыт. Амма һамама кирән кими бизи элә үшүртә туту ки, һардан кәлиб һара кетаймыз яд-мыздан чыкды. Чанамыз эсә-эсә бирбаш район коммунал мүфәттишһийна билдәдик. Иста-йирдик ки, шикайәт эләйб һирсиниз сонәдг. Идарәйә чатандә голуна гырмыз бағамыш бир кими габагымызга чыкыб деди:

— Вәтәндәшлар, әһитәтәй олу, дәр-диара сөйкәнмайин, учар. Бәрк күзәк әсәс чыкын эшиб, тахтапуша әтибар йохдур. Гапыны ачыб-вәртәдә дигитәй олу! Чәрчәвә әтибар-сазылар, сизи шикәст эләйр. Мәни бурда поста гоюблар ки, кәлиб-кәлиди хобардан эләйин.

— Ай дайы, бәс нә үчүн районпузу мәнзил-ләри тәмир эдилмир? — Мәнзилләри тәмир этмак үчүн эшитдәйимә көрә он мин маһат пул айрылмышды, амма онун дәрә миң үч йүз маһатны хөрләмишич. О пулу да яд адам үчүн хөрләмишич. Элә өз икрайәйә комитәзини сәдрә Раһән йолда-шын яшадыгә мәнзилдә тәмирина сәрф эт-мишич. Бу ишләри район коммунал мүфәттиш-һийна даһа ахшы биләр.

— Бу мүфәттишһийни бөбүрә кимдир? Кими әвәл удуңду, сонра әли илә узатдан кәлә адамы кәстәрб деди: — Бәд, о.

— Баһаддә көзүмүз һәтәсидән чыкды. Элә бил башымызә исти су төкүдүр. Сиз билән о кими кими кәстәрбид? Кәләг ким иди? Нә... Бәдәл Аллаһвердиев.

— Ай дайы, бу Бәдәл бизи лап яндарды... Кими бу сөзүмүзү эшидәндә баркән күлүб деди:

— Енә Бәдәли көрүң, чүңки районун янғын-дан муһабәтә ишләригә дә онун бармагы вар.

Әләк ӘЛИЕВ, Осман МИРЗӘЕВ.

—Көрәсән бу инок нийә арығлайыр?

ПИРИН КӨРАМӘТИ

Сәкино һашымова машина миниб сәфарә чыкханда шофер элә билди ки, о хәстә үстүнә кедир. — һара сүрүм, Сәкино бачы! Сәкино ян-йәрәснә бахыб деди: — Пирә!

Һәкәмин машина пири габагында даиди. Гапы-пәчәрәси олмайын учуг даидиди йбарат бу ерлә дана-бузулдан, бир дә һәким Сәкино бахындан башга һеч кәс йок иди.

— Я элә,—деп, һәким әтрафа бахлы ва сонра учуг даидик кириб дид чөкү. Әләррини дәшүндә чарпалаалар гыра ядвармага башлады.

— Я пир! Атам, амам сәнә турбан, мәним севкими нискәли тойма! Эә бүтүн дәриляриңи умидкәһи, сәни дегәб кәлишмәм, мәни бир кө-нүлдә мәни көмәк күрүлдүм. Нәзир Тағвәз әрә вер! Анчаг габагычә онун беш ушагынын аңсы олан көблени аралдыны боша ва элә эт ки, аралды ушагылары илә бирдиклә эвлән чыксын. Эә дәриляриңи ләрмә-ныны вернә очаг, әкәр мәни өз эшгима етирән мән дә сизни сыныг-сөкүк гапы-пәчәрәси, учуг диварыны тәмир эдирәрәм.

Дәһмәни учугтарылла увулдан күәйин сәсиндән тәскилиәк тапан Сәкино һашымова, нәзирини дедидик сонра, сиз дә машина отуруб кәлиб гайдыт.

Мәшүтәсини пирә шикайәт этләйин эшилд Нәзир Тағвәз гору-хә дүшүд, «Онун хәлишини ериңә етирмәсәм пир белими сымдарә»—деп, һәким күңү аралдыны дөйүб, беш ушагы илә бирдиклә эвлән гөвдү. Бир нечә күндән сонра дөбәбә илә той эләди ва һәким мәнәтгәс-һийнә мүдирини эвнә кәлиди кәтирдә.

Беләликлә до ки севкими бир-бирини гөвүшүд. Анчаг бир күн Нәзир Тағвәз эвә чох пәжүрәдә кәлиди. Тәзәкәли әрини бу көлдә көрүб сәбабини сорашуду.

— Гапын нийә гарадыр, әй мәним севкими! — Нийә до гара олмасын, әй мәним мәләйим! Ушагыларың аңсы,— о аңылдасы мәним мөһкәймә вериб.

Буну эшидән Сәкино һашымова элини-элини вуруб баркән күлүдү. — һеч —орхә,—деди—О пир мөһкәмини дилини бағлар, сәнә күлдән агыр сөз дегә билмәз.

— Ай, һай,—деп, киши элини ойнатды.—Йман дә бағлады! Мәһ-кәмә гәрәк чыхарыб ки, отағын бирини ушагыларың аңсына верим. Сәкино ериңдә гуруруб галды.

— Киши, ола билмәз. Йзин пир о гәдәр көрәтәсиз олу ки, бир мөһкәмә илә дә бахармалды. Йзини гулаған сийә эшилди.

Киши әнд нечә, аман әтәди ки, гәрәк чыкыб бу бүкүн арвад уша-галары илә аңымызга көвәчәк.

Тәзәкәли ва беш ушагы Нәзир Тағвәз фикрә кетди, чыкыш йол-лары ахтармага башладылар. Бирдән Сәкино һашымованын ядына душду ки, пирә боюн олугу нәзирә һәзә иңийә гәдәр вермәйб, һәкин она көрә до пириңи бунә гәтәбә туруб.

— Вай, әвнин алаһ һыксын киши! Пирин янында яланы чыкы-шам. Она көрә до бизә гәним олүб, йокса мөһкәмә нәкарары бир гәдәр чыхарә? Дур бир маһын туш, тәз онун нәзирини аларыб верәк ки, күнәһимиздән кечсин.

Нәзир Тағвәз мәһкәми кәтирдә, әр-арвад көмәкләшбә о бири арва-ды ушагыларына чатәс отағын гапы-пәчәрәзәрини ериңдән чыхар-дылар вә машина гоуб пирә апардылар.

— Биз апарар нәзириниз гәрәк, көрәк иди мөһкәмини гапы-пәчәрәсиз отаг һаггында чыхардыгә верәк нәчә һәтә кәчирилә биләр!.. а. МӘҺӘРРӘМ.

ЭВЛИ ИНӘН СУБАЙ

Жданов районундакы маркәзи мағаннини мүдир, партия үзүв Эш-рәф һусеиновун ики арвады вар. Анчаг бүтүн синәләриндә субай элә-йр. Сорашылды ки, сәй йолдан Эшрәф, сиз әвәр субайсыңызсә, бәс дүкәндә сизә көмәк дүң сатычы гыз нәйинизләр?

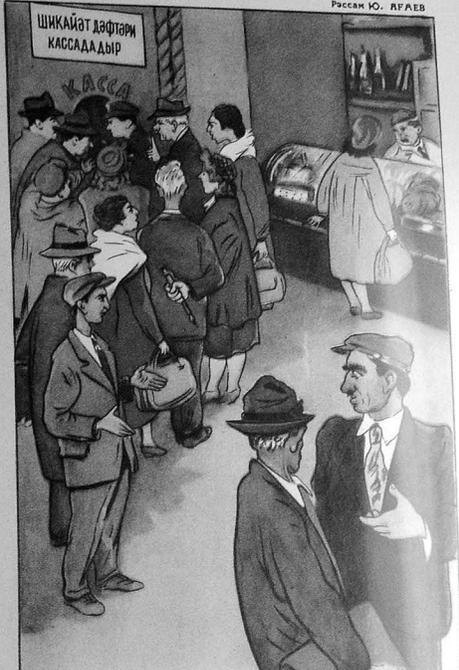
Белә суаллардан хошу кәлмәйән Эшрәф үз-көзүнү турушударгак де-йир: — О мәнини тичәртәт үзүр муванниңдир. Көрмүсүңүз һөһмәш дү-кәндә мәнә көмәк эдир?

— Бәс эвдәки он сәккизи ярыш гыз нәйинизләр? — О да өз ишләри үзүр муванниңдир!..

Дейәндә ки, «бәс нечә олүб һәр ики муванниңизни гучагында бир ушаг чыхар?» Эшрәф һусеинов гапышыр, һәкәлидән сифәтинә төрдә гарышын гырмышында чывар.

— О ушагылары дә әләл вериб, эзиләрим!—дейир,—шүкүр олсун онун даркәһинә!

С. ФӘТИЕВ.

—Нә чох муштәри вар, бунлар нә алмаг үчүн дурублар?
—Шикайәт дәфтәри

КОРЖЕВСКИНИН ШАД КҮНЛӘРИ

Михәл Коржевскини Сатталы районунда эи бөшк колхоза сәдр сәдидлар. Анчаг эртәс күнү колхозчулар дәстә илә иш чыкханда, өз ени сәдрәриңи архын изәрисидән сәрхон һалда тапалдыр. Бу архын чыхарыб үст-башыны тәмизләдиләр. Сонра арабай йәкшәмбә тәнтәи илә эвнә кәтирдиләр. Арвады әрини бу һалда көрүб вәзәйәтәһи дәһмәндә чамалта деди:

— Янәк киши, йәгин севиндигиндән эләб. Йокса өмүрүлә дилини араг вуран алма дейилә. Никаран олмайин!

Уч күндән сонра колхозчулар ишдән гайылдан заман, енз дә Кор-арвады чамалта йнәкәрилә ки, бүкүн кишини күтүдүр, хәтирнә дөймәйни. Йокса, о язгың ардагн эләйин кәлир.

Коржевскини колхозчулар бир нечә күн тапа билмәдиләр. Йәһти-рин ахырычы күнү енз до ону сәрхон һалда колхоз ядәрсинәлә йнәкәри-лә берди. Амма дейдиләр, гырында аман ичмидиш. Буну эшидән чамалт до йәкшәмбә сәдрини эвнә кәлидиләр. Коржевскини арвады овалары енз до күләр үзә гарышылды. Чамалт сорашуду:

— Чаным, чүчү, «дәһмә», «тармы» о дүниә кәдиләр үчүн верил-ләр, Коржевски ки, һәлз бу дүниәгә тәр әтмәйб.

Арвад агызын ачмашы, Коржевски башыны пәчәрәдән байра а узалды гызарыш кәвләрини овушудулар:

— Чамалт,—деди,—сорашуду: до эвә әлмәк кими бир шейлар. Бир балача ки, «вуруска» алың-агың ердән үзүдүр, бу «фәни-дүвәлән» аркыларга башга дүниә кәлирәси.

Колхозчулар көрдүрәк ки, Коржевскини ишлә арасы солхур, о аркыларга башга дүниә кәлирәси.

Колхозчулар көрдүрәк ки, Коржевскини ишлә арасы солхур, о аркыларга башга дүниә кәлирәси.

И. АЛЛАҺВЕРДИЕВ.

Шап эле билер шулдадыр...

Шуп эле билер шапдадыр.

ЧИДАНЫ ЧУВАЛДА КИЗЛӨТДИЛӨР

Курдмир райондук К. Маркс аялга колхозун сэдри Агагарим Кормовун кечалар көзүнө южү кеттирди. О. сайра гэдэр алгынын бирини чакып, бирини узадыр, ерина гөр долчуш адамлар кими о тараф-бу тараф турчалардыр.

Бир нече күн бу минавала кечени күндүз гатан Агагарим Кормов ахыр ки, дарина дорман талды. Демө, оуну дорду колхозун кассасындагы пулар ичине. О. йосефдор Дуалду Мачлову айнана чагырыб сорушду: — Кассادا не гэдэр пул вар?

— Ийрини алты мин манат,— дейдү. Дуалду чалды манат бердик. — Ону вер манө, ферма үчүн саккиз данө инөк алачаган.

Дуалду тазычулө сэдрии уэунө бахды. — Фермада инөклеримиз өлмөйбү ки? Йолдаш Кормов, өлгүрүкү аз эминэздө дейлөк.

Саккиз данө инөй өлдүрмөй не вар. Бир актдор, оуну чаны,— дейдү, сэд телефону көтүрдү Шыхмылы кенд Советинин сэдри Агагарим Рохимову, ферма мүдирин Юсиф Абдулаеву не колхозду алымычатычы комиссиясынын сэдри Раа Демирову да чагырыб:

— Калин о инөклерин өмүрүнө галом чаккө. Дуалду көрдү ки, сэдэр зарафат өлөмүр, догрудан инөклерин өлдүрүкчөк истөйбү. О, бир мүдөт көздөрүнүн аярак маддым-маддын сэдрии уэунө бахды не эинин диниз чырыб дейдү: — Сиз не данышырсыныз, Йолдаш сэдэр Инөклерин тагырыб нөдир ки, онлары дйрин көзүлүрүб өлдүрүкчөк истөйрисиныз?

Садр Дуалду динимоз өлдүгүнө көрө чөк мазымот апады не сонра баца салды ки, о инөклер не гэдэр сакдыр, биз колхозун кассасында ятыб галан пулары хөрчлөй билмөйчөйк. Олур ки, кагыз-галам котур, актыммыз хаг, инөклер о дуняа көндөржөк. Сонра да отуруб йааламча пуларымыз бөлулдүрүк.

Пул бөлушүрдүкчөк комиссиянын ишдани Дуалду чырыг чала-чала кедин кагыз-галам каттарды. Сэдрии телефона чагырылды адамлар да кылдылар. Намысы баш-баша вериб бөйүк бир акт яздылар ки, кун фермада саккиз инөк бир акт яздыларды. Оуну эвэинэ инөк алымыч хөстөлөнб өлүшүрдү. Оуну эвэинэ инөк алымыч ферманын нахырына гатылмыдыр.

Акт язылды, чок чокалды, кассалдан о мин манат пул көтүрүлүб пай-бөлушү олуду.

— Ерина не гэдэр талды ай Дуалду!— дейдү сэдэр сорушду. Дуалду сайыб көрдү ки, йалө он алты мин да вар.

— Не, бас о инөй галсын? Кал бир акт да он алты минэ тартыб элөк?— дейдү ферма мүдирин Юсиф Абдулаев пуллара тараф бахам.

— Ону нече бөлушүк?— дейдү алымыч-сатычы комиссиясынын сэдри Раа Демирову сорушду: — Чөк фикялрлашдыр, чөк көтүр-гөй алашдыр, ахыр ки, он алты инини де ерини талдылар.

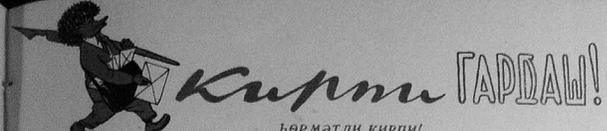
Биз акт язылды, алтында йомин адамлар гол чакдылар ки, чок колхоз сэдри килограмм 46 манатдан 92 килограмм аяры-айры адамлардан яг алымыч, колхозун девалта олан борчуну өлдүмдир.

Дейрлар «чиданы чувалда кизлөткөк өлөмөз, тез-кеч усту ачылар. Бали, бу калкларду да усту ачыларды. Курдмир район прокурору да район ичрайыб комиссиянын сэдри бу мессалардан ахаг олду. Агагарим Рохимов Шыхмылы кенд Советинин сэдрийиндун куртуу ки көтүрүлдү не йомин куну... Атакинши кенд Советийини сэдр тэбин экилды.

Ийша олудуларын көрдү Дуалду тез колхоз сэдрийин айнага гатды. — Эвэимиз йыхылды, намымыз ишлөк көтүрчөкчүр,— дейдү дизиин шпалпалды. Буру көрдү колхоз сэдри Кормов күлдү. — Нөдүн торурсын, ай ягы! Гөк олса, чок олса бу колхоздан көтүрүб, баца колхоз көндөрчөкчүр, дана бизи йөкмөкөй вермөкчөкчүр ки!

Һусейн ХУСЕЙНЗАДӨ.

Һидайят НОСРОВ

Һөрмөтлү кирпи!

Бир нөмрлөк ушаг калинки хөстөмөз, тез-кеч усту ачыларды. Курдмир район прокурору да район ичрайыб комиссиянын сэдри бу мессалардан ахаг олду. Агагарим Рохимов Шыхмылы кенд Советинин сэдрийиндун куртуу ки көтүрүлдү не йомин куну... Атакинши кенд Советийини сэдр тэбин экилды.

чеси илэ узу юхары галыбы Сарайкина күчүсиндө сола дөчүн, орадан да Парк күчөси илэ дүз кэлин буре! — Хулса, эзын дөдөйи күчүлэрдан кечиб, биртөбөр калай хөстөлданы чыдым.

Эзэ гайындакы балг мөкө йол көстөрөк аг хаалталы гыз дөбө: — Яхшы ки, күндүз калмысиз, кечлөр бу тарафлар доломма мужикчиб. Анчаг өз-өзүмиз фикялрлашчы сулар һөр тарафи бурчулүб.

— Мян тэмчүлүк сорушуды: — Не үчүн бөлдүрүк? — Гыз бышымы булады: — Эштэмэсимиз, апалар дейбөлдөр ки, ики аравады өз сүпүрүлмөкчөкчүр. Бу хөстөлдана өз Сталин району илэ Воронцов районунун аравады бир. Кортуну дуэстемиз бир-бириниң байына салылар, кебөк-көзлөклөр дө эзийтти чакыр.

Һөрмөтлү Кирпи, балкө сиз бу көрпү аналарыңыңы Бахы Совети ичрайык комитетине чагдырарсыныз, о да ики район тамыкылыты арасындакы бу мубахиски касы.

С. МӘМИӘДОГЛУ.

М. А. ГАФАРОВ

КИРПИ НӨМӨК ЭЛӨДИ

1896

Журналын 12-чи нөмрөсунде Бахыда, Шөһөр району ичрайык комитетинин сэдри Мөзалир Аббасов йолдана «Чыккө мөктүбө сөргөлдөй фелетон дөрч олунмушду. Азэрбайжан Коммунист Партиясы Бахы Комитетинин буюсу йомин фелетону музадыр элөрк, орадакы факталары тамамилы дүзүк олдуруну тээбик этмишдир. Бүрө гөйд этмишдир ки, Шөһөр району ичрайык комитетинде мөзалир дүзүк бөлушүмдир. Бошалан отагар нөвөдөн көнөр, гөздүлөр кынар, аламалар верилмишдир. Мөзалир Аббасов йолдаш районда олан манай болуучу бөлушүмөсине азымын нөзарт этмишдир. Бахы Комитетис буюсу, өз ишинде сай-локарларк этмөкчө бошалан отагалары өнтыяны олан өтөдөшлара вермак гануучуну полдузгунө көр, Мөзалир Аббасов йолдаша төһөт элан этмишдир.

Фелетонда аллары чөккил дөрчөкчүр шөкселерин ишине Сталин району ичкин дөвөр халт нөкмөксинде бахлымыз не баш мунөндөс Арам Гөйрөманова саккиз ай һөбс чөзасы вермөкчөк, бүтүн аймактын мүсэдери эдилмеси өз Л. Сүлейманова 4 ай шөрти һөбс чөзасы веререк, маашындан 20 фаз тутушмасы һагндама һөкм чыгармышдыр.

Журналымыз 14-чү нөмрөсунде Әзизбөлөкөфт фөйлэ тэчизаты шебасы магазинларинда кейфиетке сөтәнарнын сатымасы һагндама фото-шкика верилмиши. Фөйлэ тэчизаты шебасинин редакциясы азырлар ки, фото хушнесинде факт догудур ва бир дана бу кими һалара йол верилмөкөк үчүн чидди тэлбир көрүлүшүрдү.

Гонаткөнд районундан адыгмыз мөктүбө бир мөктүбө радио станциясынын мүдирин Әбдуллаевын сөрхөшүлгә һөшугә олуп, аналыйк өрмтмөз хидмөт көстөрмөсине һагндама язылмышды.

Гонаткөнд РИК-си редакциясына билдирди ки, йолдана заманы мух-бир мөктүбүндә кестарилардо догру чыкмышдыр. Әлэдин Абдулаев төһөт верилмиш өз аналыйк радио хидматини ахшылашдырмаг мөксәлдә тэлбирлөр көрүлүшүрдү.

Чырайыл районундан адыгмыз мөктүбө автобазанын кассири Рөшид Маммөдов сөршинишлөдә көбүр рөфәрт өтмөс, билетлар гийнэтинди байкә сатымасы һагндама язылмышды.

Чырайыл РИК-си редакциясына билдирди ки, мөктүбөдә кестарил фактлар догудур, Рөшид Маммөдов вөзифесиндэн көтүрүлүшүрдү.

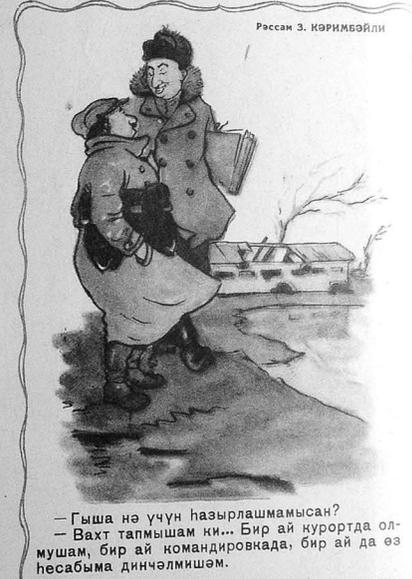
Редактор — Әвэз Садым.

Редакция һей'оти: М. Абдулдаев, И. Ахундов, С. Гөдирзаде, К. Казымзаде, С. Мөзиков, Г. Мөмөздил, И. Нөвөфөзулу, М. Раһим, С. Раһман, С. Рустам.

«Коммунист» гәзетинин һашири. Редакциянын адреси: Бахы, Коммунист күчөсин, 11/3, 4-чү галы, 2-чи мөртбө. Тел. 2-617. Абуна гийнати: адыгмы 3 манат.

ӨТ 07427. Сифирини № 945, Тиражи 40.000. Көргө форматы 70x105. Чана нызланымы 15X155

Азэрбайжан ССР Мөзалирлөк Назарийинин 26 комиссар адычы мөртбөсүнө. Бахы. Әли Байрамкочев, № 3.

— Гыша не үчүн һазырлашамысан? — Вахт талпышам ки... Бир ай курортта олмушам, бир ай һомандорвөкәдә; бир ай да өз һөсөбамы диннөлөмшөр.

М. Ф. Кудряков адыны Азэрбайжан Респ. Бюнакә УМУН ИНИЦАКАРАӨНТ

— Чох гәрибәдир, бу ишвәли ханумы һәмишә нөвбәсиз гәбүл әдирләр.
(„Крокодил“ дән)